

trængende vil advare imod, at man fastholder dette Krav, dersom man ønsker en mindelig Ordning af Spørgsmaalet. Jeg gentager denne Udtalelse, og jeg vil stærkt understrege den. Jeg tror ikke, det er Vejen, vi kommer frem ad.

Det ærede Medlem fra Ringkøbing sagde, at han stod sig meget vel med de grundtvigske folkekirkelige Frihedstanker. Der bliver sikkert rig Lejlighed efter denne Debat til ogsaa udenfor denne Sal at prøve det. Han mente, at der var ikke Tvivl om, at dersom man havde kunnet adspørge Grundtvig angaaende dette Lovforslag, vilde han ogsaa have holdt paa, at man skulde vente, til den nye Rigsdag var valgt. Jeg er ikke saa sikker paa, at Grundtvig vilde have taget det Standpunkt, thi der er een Ting, man kan sige om Grundtvig, nemlig at han var ikke bange for at tage en Afgørelse, der gjaldt den aandelige Frihed, naar den skulde tages; han opsatte det ikke til andre Tider og andre Forhold, men tog Afgørelsen. Naar det ærede Medlem fra Ringkøbing siger, at det andet, han udtalte, nemlig at Sogmenighederne skal spørges; dog heller ikke kan stride mod Grundtvigs Kirketanker, maa jeg dertil sige, at det forekommer mig, at jeg gendrev dette Punkt tilstrækkeligt i mine Udtalelser før, thi Sogmenigheden i Vaalse har udtalt sig saa skarpt, som man overhovedet kunde ønske det, og den har netop imod den nuværende Bisps bestemte Formaning fastholdt Kravet om at faa Arboe Rasmussen til Præst. Det skulde dog være besynderligt, om den nu pludselig skulde sige: Nej, denne Bisp, som er gaaet lige stik imod vore Ønsker, og som har bekæmpet os Aar efter Aar, vil vi under ingen Omstændigheder slippe; det er Liv og Død for os, at han fører Tilsyn med Kirken og Skolen i Vaalse. Det er fuldkommen uberettiget at mene det. Hvad de andre Sogmenigheder angaar, som eventuelt vil falde ind under dette Lovforslag, er det fastslaaet i Menighedsraadsloven; at naar Menighedsraadet gør Indstilling, er Provsten eller Bispem til Stede, og det ærede Medlem maa nu ikke være for slem ved Bisperne og antyde, at de ikke kan finde ud af saadanne Sager. Før sagde det ærede Medlem, at de ikke havde været rigtig klare over, hvorledes denne Sag laa, og i sin sidste Tale antydede han, at det kunde godt være, at Menighedsraadsmedlemmerne, naar de skulde gøre Indstilling, ikke blev klare over, hvor farlige de Mænd var, og hvilke Anskuelse de Mænd havde, som blev ind-

stillet. Men det er jo blandt andet Bispens eller Provstens Opgave at oplyse dem om det, og det tror jeg nok, vore Bisper og Provster vil kunne gøre.

Det, der var Hovedpointen i det ærede Medlem fra Ringkøbings Tale og det grundtvigske i den, var Talen om Bispetsynets Betydning og om Uniformiteten indenfor Folkekirken. Der har altid været to Anskuelse her i Danmark derom. Den ene repræsenteredes af Mynster, som holdt paa Orden og Ensformighed i Folkekirken. Den anden var den, Grundtvig kæmpede for: Frihed og Mangfoldighed, Frihed for det aandelige Liv til at røre sig. Det er de to Anskuelse, der har været Brydning imellem i denne Sag, og det ærede Medlem stod der paadet mynsterske Standpunkt. Jeg maa ogsaa nok spørge, om de sidste Udtalelser, om Præsterne og Præsternes Frihed, ogsaa skal kaldes grundtvigske. Var der noget Krav, Grundtvig hævdede Gang paa Gang, saa var det dette, at vi maa have Præstefrihed her i Landet og Frihed indenfor Folkekirken. Det var det sidste store, folkekirkelige Spørgsmaal, han førte frem Gang paa Gang, og hvorfor gjorde han det? Fordi han havde den Overbevisning, der er den eneste rette, at skal der vindes noget indenfor Folkekirken, skal det vindes gennem det frie personlige Vidnesbyrd, og det skal Folk have Lov til at komme med, selv om det ikke i Enkeltheder er ganske afrettet efter nogle ministerielle Forskrifter eller nogle gamle historiske Symboler. Der skal være Udviklingsfrihed. Præstefrihed krævede Grundtvig. Jeg maa spørge, om der er nogen, der har forstaaet det ærede Medlem fra Ringkøbing saaledes, at han har talt for Præstefrihed. Men det er grundtvigsk Kirkepolitik at tale derom og om, at det frie aandelige Liv faar saadanne Kaar, at det kan gøre sig gældende indenfor Folkekirken.

Hvad Følgerne af denne Lov angaar, har det ærede Medlem fra Ringkøbing sagt, at man kunde ikke sammenligne denne Lov med Valgmenighedsloven, thi Valgmenighedsloven var en Lov, i hvilken man holdt sig indenfor Folkekirkens hidtidige Former og under Biskoppernes Tilsyn. Men maa jeg minde om, at da Valgmenighedsloven skulde føres igennem, stod der en Kamp her i Landet, og da gik de 6 Biskopper imod den syvende og næsten hele Præsteskabet, og da sagde man: Hvis denne Lov bliver ført igennem, falder alt kirkeligt overhovedet sammen her i Landet. Det skete ikke. Nej,